

Richard Bach:

Jonathan Livingston, a sirály

*Jonathannak, az igazi Sirálynak,
aki ott él mindannyiunkban.*

1

Reggel volt, s az új nap sugarai aranszikkákat csiholtak a tenger lágy fodrain.

Mintegy másfél kilométernyire a parttól halászcsonak ringatózott a vízen, s a levegőn átcikázott a Reggelire Gyülekezés híre, mire vagy ezer mohó sirály csapott le, hogy egy-két falatot harcoljon ki magának. Elkezdődött egy újabb dolgos nap.

De távolabb, magányosan, túl parton és csónakon, egyes-egyedül, magára utalva, Jonathan Livingston sirály gyakorolt. Vagy harminc méterre a levegőben lefelé meresztette hártvás lábát, égnék emelte csőrét, és azon erőlködött, hogy szárnyát szűk ívbe görbítse. Fájt. Az íveléssel lassítani tudta a repülést, és már annyira lelassult, hogy a szembe fújó szél hangja suttogássá halkult, mígnem az óceán megállt alatta. Megfeszítette figyelmét, szeme résnnyire szűkült, visszatartotta a lélegzetét, minden izmával próbálta szárnyát még... egy... kicsit... görbíteni... Aztán tollai összeborzolódtak, átesett és zuhanni kezdett.

A sirályok tudvalevőleg sohasem hibáznak, sohasem esnek át. Szégyen és gyalázat egy sirályra, ha átesik.

Csakhogy Jonathan Livingston sirály – a szégyentelen, aki megint nekifogott, hogy izomszakasztó ívbe görbítse a szárnyát – lassabban, egyre lassabban repült, és ismét csak átesett – nem volt mindennapi madár.

A legtöbb sirálynak elég, ha a legegyszerűbb repülést megtanulja – azt, hogyan jusson el a parttól az enivalóhoz és vissza. Mert a legtöbb sirályt az evés, nem pedig a repülés érdekli. De ezt a sirályt nem az evés érdekelte, hanem a repülés. Jonathan Livingston mindennél jobban szeretett repülni.

Rá kellett jönnie, hogy ezzel a szemlélettel nemigen válik népszerűvé a többi madár szemében. Még a szülei is szorongva figyelték, hogy Jonathan naphosszat gyakorol, százszámra próbálja a vízközeli siklásokat.

Nem tudta, miért, de ha például szárnya hosszának fele magasságban repült a víz fölött, kisebb fáradsággal tovább bírt megmaradni a levegőben. Siklása nem a szokásos módon végződött, nem a lábát előrenyújtva csobbant bele a tengerbe, hanem áramvonalasan a törzséhez simított lábai hosszan, laposan szántották a víztükröt. Amikor pedig a partra is felhúzott lábbal szállt le, majd lelépkedte, milyen hosszan csúszott a homokban, szülei komolyan aggódni kezdtek.

– Mire jó ez, Jon, mire jó? – sopánkodott az anyja. – Miért esik nehezedre, hogy olyan legyél, mint a Raj többi tagja? Miért kell olyan alacsonyán röpködnöd, mint a pelikánoknak vagy az albatroszoknak? Miért nem eszel? Csupa csont és toll vagy már, fiókám!

– Bánom is én, ha csont és toll vagyok, mama. Tudni akarom, mire vagyok képes a levegőben és mire nem, ennyi az egész. Egyszerűen tudnom kell.

– Figyelj rám, Jonathan – mondta az apja békülékenyen. – Nemsokára itt a tél. Ritka lesz a csónak, és a halak a mélybe húzódnak. Ha már tanulni akarsz, azt tanuld meg, mit ehetsz, és hogyan jutsz hozzá. Ez a repülés-dolog szép, szép, de a siklást nem lehet megenni. Ne feledd, azért repülsz, hogy ehess.

Jonathan szórakozottan bólintott. Néhány napig igyekezett is úgy viselkedni, mint a többi sirály; valóban igyekezett, együtt vijjogott és vagdalkozott a Rajjal a mólók és a halászcsonakok körül, le-lebukott a vízbe halak és kenyérdarabkák után. De nem sok sikerrel.

Semmi értelme, gondolta, miközben szándékosan a sarkában lévő éhes öreg sirály elé ejtette a nehezen megszerzett ajkát. Az időt pocsékolom ahelyett, hogy repülni tanulnék. Annyi mindent nem tudok még!

Nem sok időbe telt, és Jonathan sirály újra egyedül volt messze kinn a tengeren, éhesen, boldogan. És tanult.

A sebességgel ismerkedett. Egy hét alatt többet tudott meg a sebességről, mint a leggyorsabb sirály.

Háromszáz méteren teljes erejéből csapkodni kezdett a szárnyával, aztán meredek zuhanórepülésbe ment át, és megtanulta, miért nem kezdenek a sirályok szárnycsapkodva zuhanni. Alig hat másodperc alatt százötven kilométerre gyorsult, arra a sebességre, amelynél a szárnya, ha felfelé akar csapni vele, labilissá válik.

Minden alkalommal ez történt. Pedig óvatos volt, minden erejét összeszedte, nagy sebességnél mégis elvesztette az uralmat a repülés fölött.

Felemelkedett háromszáz méterre. Előbb teljes erejéből egyenesen repült, aztán, változatlanul csapkodva a szárnyával, átment függőleges zuhanásba. Ekkor, minden alkalommal újra és újra, a bal szárnya, amellyel felfelé akart csapni, átesett, Jonathan balra kipenderült átesett a jobb szárnya, amitől visszaperdült, és villámgyorsan pörögni kezdett egy rángató jobb dugóhúzóban.

Azt a bizonyos felfelé csapást képtelen volt elég óvatosan csinálni. Tízszer is megpróbálta, de ahogy túllépte a százötven kilométert, mind a tízszer irányíthatatlan, borzas tollcsomóként csapódott a vízbe.

A megoldás, gondolta végül minden pihéjéből csepegtetve, csak az lehet, hogy ha nagy a sebesség, nem szabad mozgatnia a szárnyat – nyolcvan kilométerig kell szárnycsapásokkal felgyorsulni, onnan pedig már mozdulatlan szárnyal zuhanni.

Hatszáz méter magasból megpróbálta újra. Átment zuhanásba, a csőre egyenesen lefelé mutatott, s abban a pillanatban, hogy túllépte a nyolcvan kilométert, szárnyait kiterjesztette, és

mozdulatlanná merevedett. Rettenetes erőfeszítésébe került, de sikerült. Tíz másodperc múlva száznegyven kilométeres sebességgel száguldott. Jonathan sebességi világrekordot állított fel a sirály-világban!

Hanem a diadal rövid életű volt. Abban a pillanatban amint ki akart jönni a zuhanásból, ahogy megváltoztatta szárnya állásszögét, bekövetkezett a rémes irányíthatatlanság: a száznegyven kilométeres sebesség úgy érte, mint a dinamit. Jonathan a levegőben felrobbant, és becsapódott a kőkemény tengerbe.

Amikor magához tért, már régen besötétedett. Holdfényben lebegett az óceánon. Szárnyai egy-egy törött ólomdarab, de még súlyosabban nehezedett rá a kudarc tudata. A legjobb lenne, gondolta, ha lehúzná ez a súly a tenger fenekére, és vége lenne az egésznek.

Ahogy egyre jobban ellepte a víz, különös, kongó belső hangot hallott. Nincs kiút. Sirály vagyok. Gúzsba köt a természetem. Ha arra szántak volna, hogy ennyi mindent megtudjak a repülésről, több eszem lenne. Ha arra szántak volna, hogy gyorsan repüljek, rövid szárnyam volna, mint a sólyomnak, és hal helyett egéren élnék. Apámnak igaza volt. El kell felejtennem ezt az egész örültséget. Haza kell repülnöm a Rajhoz, és meg kell elégednem azzal, hogy vagyok, ami vagyok: egy szegény, korlátolt sirály.

A hang elnémult. Jonathan belátta, hogy igaza volt. A sirálynak éjjel a parton a helye. Márpedig ettől a pillanattól kezdve ő is rendes sirály. Mindenkinek jobb lesz így.

Fáradt szárnycsapásokkal kiemelkedett a sötét vízből, és a part felé repült. Most hasznára vált, amit az erőkímélő mélyrepülésről megtanult.

Azért sem, gondolta. Szakítottam az eddigi életmódommal, semmi se kell, amit megtanultam. Sirály vagyok, olyan, mint a többi, úgy is fogok repülni, ahogyan a többi. Nagy nehezen felemelkedett vagy harminc méterre, és erősebben csapkodott a szárnyával, igyekezett a part felé.

Most, hogy úgy döntött, hogy pontosan olyan lesz, mint a Raj bármelyik tagja, jobban érezte magát. Ezentúl semmi köze ahhoz a kényszerhez, amely egyre tanulásra ösztönzi, nem lesz több vakmerő próbálkozás, és nem lesznek kudarcok. Egészen kellemes dolog abbahagyni a gondolkodást, és csak repülni a sötétben, a part fényei felé.

Sötét van! – kondult intően a hang. – A sirályok sohasem repülnek sötétben!

De ezúttal Jonathan nem figyelt rá. Milyen kellemes is ez, gondolta. A holdvilág és a parti fények villódnak a vízen, megannyi kis irányfény az éjszakában, minden olyan békés és csendes...

Le a légből! Sötétben sose repül sirály! Ha arra szántak volna, hogy sötétben repülj, olyan szemed lenne, mint a bagolynak! Az agyad térképszerűen rögzítene! Kurta szárnyad lenne, mint a sólyomnak!

És akkor, ott, az éjszakában, harminc méter magasan a levegőben, Jonathan Livingston sirály szeme megrebbent. Izmainak fájdalma, elhatározásai egy csapásra semmivé foszlottak.

Kurta szárnyak! A sólyom kurta szárnyai!

Ez a megoldás! Milyen ostoba voltam! Icipici szárnyacska – az kell nekem. Behúzom a szárnyamat, és csak a hegyével repülök! Kurta szárnyakkal!

Felemelkedett a sötét tenger fölött hatszáz méterre. Egyetlen percet sem vesztegetett többé töprengésre kudarcon, halálon. Szárnyát törzséhez szorította, csupán keskeny, hátranyilazott szárnyvégeit feszítette a levegőnek, s így ment át zuhanásba.

A süvöltés fülsiketítővé erősödött. Száztíz kilométer, száznegyven, százkilencven – és még egyre gyorsult. A szárnyát tépő erő most kétszázhusz kilométeres sebességnél sem volt olyan kemény, mint előzőleg száztíz kilométernél. Szárnyvégei alig észrevehető elcsavarásával könnyedén jött ki a zuhanásból, és máris a hullámok fölött száguldott, mint holdfényben szürkélő ágyúgolyó.

Szemét az éles szélről védve résnyire zárta, és határtalan boldogság töltötte el. Kétszázhusz kilométer óránként! És irányítani képes magát! Kíváncsi vagyok, ha hatszáz méter helyett ezerötszázról kezdem, vajon akkor a sebesség...

Iménti fogadkozása feledésbe merült, elsöpörte a süvítő széláram. És egy csepp büntudatot sem érzett, hogy a magának tett fogadalmát megszegte. Az ilyen fogadalom csak azokat a sirályokat köti, akik beérik a megszokottal. Annak, aki tanulván, ízelítőt kapott abból, mit jelent kiválónak lenni, semmi szüksége az effajta fogadkozásra.

Napkeltekor Jonathan sirály már újra gyakorolt. Ezerötszáz méterről a halászcsonakok apró pettyeknek látszottak a sima kék víztükrön, a Reggeliző Raj pedig örvénylő porszemek halvány felhőcskéjének.

Minden porcikájában érezte, hogy él. Reszketett a gyönyörűségtől, büszke volt, hogy sikerült úrrá lennie a félelmén. Aztán természetes mozdulattal behúzta a szárnyát, kinyújtotta kurta, szögbe állított szárnyvégeit, és zuhanni kezdett a tenger felé. Ezerkétszáz méteren elérte a végsebességet. A szembeszáguldó levegő hangból sűrűsödött, tömör, kemény fallá vált, aminek ellenében nem lehetett tovább gyorsulni. Függsőlegesen zuhant lefelé, háromszáznegyven kilométeres sebességgel. Nyelt egy nagyot, hiszen tudta, hogy ha a szárnya nem lenne behúzva, ezzel a sebességgel millió parányi sirálydarabra robbanna szét. De a sebesség erő volt, a sebesség öröm volt, a sebesség maga volt a boldogság.

Háromszáz méteren megkezdte a kivételt a zuhanásból. Szárnyvégei sivítottak és borzolódtak a hatalmas áramlásban, a csónak és a sirályraj megbillent és meteorsebességgel növekedett, pontosan az ő pályáján. Nem tudott megállni; azt sem tudta, ilyen sebességgel hogyan kellene fordulni. Az összeütközés: azonnali halál. Így aztán behunyta a szemét. Ezen a szép reggelen, közvetlenül napfelkelte után végül is az történt, hogy Livingston sirály háromszáznegyven kilométeres sebességgel, behunyt szemmel, süvöltő tollakkal átszáguldott a Reggeliző Raj kellős közepén. A Szerencse Sirálya ez egyszer lemosolygott rá, és nem történt katasztrófa.

Amikor a csőrét az ég felé emelte, még mindig kétszázötvenöt kilométerrel haladt. Mire végre harminc kilométerre lassult, és újra kinyújtotta a szárnyát, a halászcsonak parányi morzsa volt a tengeren, ezerkétszáz méterrel alatta.

Diadalézés fogta el. Végsebesség! Egy sirály óránként háromszáznegyven kilométeres sebességgel száguld! Ez aztán áttörés, a Raj történetének legnagyobb pillanata. És ezzel a pillanattal új korszak kezdődött Jonathan sirály számára. Kirepült magányos gyakorló

légterébe. Kétezernégyszáz méteren zuhanáshoz készülve, behúzta a szárnyát, és nekilátott, hogy felfedezze, hogyan kell fordulni.

Rájött, hogy ha egyetlen szárnyvégtollát csak egy centire kimozdítja, félelmetesen gyors, nagy ívű forduló az eredmény. Mielőtt azonban ezt megtanulta volna, azt tapasztalta, hogy ha ilyen nagy sebességgel több tollát mozdítja, pörögni kezd, mint a puskaagolyó... és Jonathan a világ minden sirálya közül elsőként végzett műrepülést.

Aznap nem vesztegette az idejét arra, hogy szóba elegyedjen a többi sirállyal. Napnyugtáig repült egyfolytában. Felfedezte a bukfcencet, a vezetett orsót, a dobott orsót, a háton dugóhúzó, a bukófordulót, a legyezőfordulót.

Amikor Jonathan sirály visszatért a partra a Rajhoz, késő éjszaka volt már. Szédelgett, és ólmos fáradtságot érzett. Mégis, ahogy a leszálláshoz besiklott, széles jókedvében levágott egy bukfcencet, majd egy dobott orsó után ért földet. Ha meghallják az Áttörés hírért, gondolta, odatesznek az örömtől. Mennyivel érdekesebb lesz mostantól a világ. Az unalmas caplatás helyett a halászcsonakok és part közt értelme lesz az életünknek! Kiemelkedhetünk a tudatlanságból, kitűnő, értelmes, ügyes lényekké válhatunk. Szabadok leszünk! Megtanulhatunk repülni!

Az elkövetkező években ott zúgott és izzott az ígélet.

A sirályok a Tanácsgyűlésben gubbasztottak, amikor Jonathan leszállt. Úgy tűnt, már jó ideje együtt van a Raj. Valóban, vártak valamire.

– Jonathan Livingston sirály – mondta a Vén –, állj a Középpontba! – A Vén szava felettébb ünnepélyesen hangzott. A Középpontba állni a legnagyobb megszegyenítést jelentette. A tisztelet jeléül csak a sirályok legkiválóbb vezéreit szokták a Középpontba állítani. Hát persze, gondolta Jonathan, a Rajreggeli; hiszen látták az Áttörést! De nekem nem kell semmiféle megtiszteltetés. Nem vágyom rá, hogy vezér legyek. Csak azt szeretném, hogy megoszthassam velük, amire leltem, hogy megmutassam nekik a lehetőséget, amely kitárult előttünk. Előrelépett.

– Jonathan Livingston sirály – szólt a Vén –, állj a Középpontba, hogy sirálytársaid is láthassák megszegyenülésed!

Mintha fejbe vágták volna. Térde remegett, tolla fakóra vált, füle zúgni kezdett. Meg akarják szegyeníteni? Lehetetlen! Az Áttörés! Nem értik?! Tévedés, szörnyű tévedés!

...elvetemült felelőtlenségéért – hallotta a komoran ünnepélyes hangot –, amellyel megsértette a Sirályok Családjának méltóságát és hagyományait...

Akit megszegyenítésül állítanak a Középpontba, azt kivetik a sirálytársadalomból, magányos életre kárhoztatják, száműzik a Távoli Szirtekre.

...egy napon, Jonathan Livingston sirály, megtanulod majd, hogy nem szabad felelőtlenkedni. Az életet nem ismerjük és nem is ismerhetjük meg, azért születünk erre a világra, hogy táplálkozzunk, s ezáltal addig éljünk, ameddig egyáltalán lehet.

Egy sirály sohasem felel a Tanácsgyűléssel, de Jonathan most felemelte a hangját. – Felelőtlenség? Testvéreim! – kiáltotta. – Kiben lakozhat nagyobb felelősségtudat, mint abban a sirályban, aki megtalálja az élet értelmét, magasabb céljait, és követi őket? Ezer évig halfejekért törtük magunkat. De mostantól tudjuk, miért élünk – azért, hogy tanuljunk, hogy felfedezzük a világot, hogy szabadok legyünk! Engedjétek meg, hogy bemutassam, mire jöttem rá...

A Raj akárha kőből lett volna.

– A Testvériségnek vége – zúgták a sirályok kórusban, s egy madárként ünnepélyesen becsukták a fülüket, és hátat fordítottak Jonathannak.

Jonathan sirály élete hátralevő napjait egyedül töltötte. Messzire elrepült, túl a Távoli Szirteken. Egyetlen bánata nem a magány volt, hanem az, hogy a többi sirály nem hajlandó hinni a repülés rájuk váró nagyszerű élményében. Nem akarták kinyitni a szemüket, hogy lássanak.

Jonathan napról napra többet tudott. Megtanulta, hogy áramvonalassá formált testének nagy sebességű zuhanásával két-három méterrel a felszín alatt ritka és jóízű halakat kaphat ki a vízből. Ahhoz, hogy elkerülje az éhhalált, már nem szorult halászcsonakokra és száraz kenyérdarabokra. Megtanult aludni a levegőben, éjszaka, a part menti szélben, melyben napnyugtától napkeltéig vagy százötven kilométernyi utat tett meg. Ugyanezzel a belső irányítással átrepült sűrű tengeri ködrétegeken is, hogy azután följük emelkedjen, a vakítóan tiszta égre... Méghozzá olyankor, amikor a többi sirály a földön gubbaszt, mit sem látva a ködön és az esőn kívül. Jonathan azt is megtanulta, hogyan juthat a szelek szárnyán messze be a szárazföldre, ahol finom rovarokat csemegézhet.

Amiről egykor azt hitte, hogy az egész Raj osztályrésze lesz, azt most egyedül magának szerezte meg. Megtanult repülni, és nem sajnálta az árat, amit fizetnie kellett érte. Jonathan sirály felfedezte, hogy az unalom, a félelem és a harag az oka annak, hogy a sirályok élete oly rövid. És mivel ezek öbelőle eltűntek, élete hosszú és boldog volt.

A két sirály este érkezett, mikor Jonathan éppen békésen és magányosan siklott szeretett égboltján. Ahogy a két szárnyvége mellett feltűntek, olyan tiszták voltak, mint a csillagok sugarai. A fény, mely belőlük áradt, biztatóan derengett az éjszakai légben. De a legnagyobb az volt ahogyan repültek. Pontosan tartották a mintegy kétcentis távközt jobbra és balra tőle.

Jonathan hang nélkül vizsgáztatni kezdte őket. Ilyen vizsgát nem tett még sirály. Ívbe görbítette a szárnyát, s lelassult, az átesési sebességnél alig egy-két kilométerrel többre. A két fénylő madár simán lassult vele együtt, szárnyvég szárnyvég mellett. Tudták, hogyan kell lassan repülni.

Törzse mellé szorította hát szárnyát, orsóba pördült, és átment százkilencven kilométeres sebességű zuhanásba. Együtt hasították vele a levegőt, hibátlan kötelékben.

Ebből a sebességből Jonathan hosszú, függőleges vezetett orsóval ívelt föl. Együtt pörögtek vele, s közben mosolyogtak.

Visszatért a rendes helyzetbe, és jó darabig hallgatagon repült. – No, jó – szólalt meg végül. – Kik vagytok?

– A te Rajodból valók vagyunk, Jonathan. A testvéreid vagyunk. – A szavak határozottan, nyugodtan csengtek. – Azért jöttünk, hogy feljebb vigyünk. Hogy hazavigyünk.

– Nekem nincs otthonom. Rajom sincs. Kitaszított vagyok. És most a Nagy Hegyi Szél tetején repülünk. Még vagy száz méter, de annál feljebb nem jutok ezzel a vén testemmel.

– Hogyne jutnál, Jonathan. Megtanultad. Egy iskolát kijártál, eljött az ideje, hogy belekezdj egy másikba.

Az értelem, aminthogy egész életében benne fénylett, most is megvilágosodott Jonathan sirály előtt. Igazuk van. Képes rá, hogy feljebb emelkedjen, és itt az ideje, hogy hazatérjen.

Még egyszer utoljára körülpillantott az égen és a nagyszerű, ezüsthéjú vidéken, ahol oly sokat tanult.

– Készen állok – mondta végül.

És Jonathan Livingston sirály emelkedni kezdett a két csillagként ragyogó sirállal, és együtt eltűntek a mélyfekete égbolton.

2

Hát ez lenne a mennyország, gondolta, és mosolyognia kellett saját magán. Nem valami tisztelettudó dolog elemezgetni a mennyországot abban a pillanatban, amikor éppen belerepülni készül.

Amint elhagyta a Földet, és a felhők fölé szállt, szoros kötelékben két csillogó kísérőjével, látta, hogy immár az ő teste is ugyanúgy ragyog, mint az övék. Ugyanaz az ifjú Jonathan sirály volt ő, aki mindig is ott élt aranyfényű szemében, de a külseje megváltozott.

Sirályteste volt, semmi kétség, csakhogy sokkal jobban repült, mint a régi. Ezzel, gondolta, feleannyi erővel kétszer akkora teljesítményt érhetnek el, mint a Földön a legjobb pillanataimban!

Tollai vakító fehéren csillogtak, szárnya oly tökéletesen sima lett, mintha ezüsből csiszolták volna. Elragadtatva ismerkedett vele, próbált erőt vinni a gyönyörű új szárnyba.

Négyszáz kilométeróránál érezte, hogy közeledik a vízszintes sebesség határához. Ötszázharmincnál úgy gondolta, most olyan gyorsan repül, ahogy csak telik tőle. Kissé csalódott volt. Az új test lehetőségeinek is van hát határa. Bár korábbi vízszintes repülési rekordjainál jóval többre képes, mégis van hát korlát, amit csak nagy erőfeszítéssel lehetne ledönteni. A mennyben, gondolta Jonathan, nem volna szabad korlátoknak lenni.

A felhők szétszakadoztak, két kísérője átkiáltott hozzá: – Jó leszállást, Jonathan! – és nyomuk veszett.

Tenger fölött repült, csipkés partvonal felé. Néhány sirály – nagyon kevesen voltak – a sziklákon keletkező feláramlásban vitorlázgatott. Távolabb, északnak, a horizonton még néhányat látott repülni. Új látvány, új gondolatok, új kérdések. Miért van itt ilyen kevés sirály? A mennyországnak hemzsegnie kellene a sirályoktól! És miért lettem hirtelen ilyen fáradt? Úgy hírlík, a mennybéli sirályok sohasem fáradnak el, soha nem alszanak.

Hol is hallotta csak ezt? Földi életének emléke rohamosan halványodott. A Föld valamilyen hely, ahol sokat tanult. Igen. De a részletek elmosódtak. Küzdelem az élelemért, kitaszítottság – ilyesmi rémlett róla.

A mintegy tucatnyi sirály a parttól eléje repült, de egyetlen szót sem szóltak. Érezte csupán, hogy üdvözlik, és hogy itthon van. Nagy nap volt ez, de pirkadatára már nem emlékezett.

A part felé fordult, hogy leszálljon. Néhány centire a homoktól fékezve csapott egyet-kettőt a szárnyával, majd könnyed mozdulattal lehuppant. A többi sirály is leszállt, de egyikük sem mozdította ehhez egyetlen tollpíháját sem. Kiterjesztett, fényes szárnyukkal szembefordultak a széllal, aztán valahogyan megváltoztatták tollaik ívét, s mozgásuk pontosan abban a pillanatban szűnt meg, amikor lábuk talajt ért. Szép manőver, de Jonathan egyszerűen fáradt volt hozzá, hogy rögtön kipróbálja. Ott, a parton állva, anélkül hogy egyetlen szót váltott volna a többiekkel, álomba merült.

A következő napokban Jonathan belátta, hogy itt megint csak ugyanannyit kell tanulnia a repülésről, mint amennyit elhagyott életében megtanult. Egy különbséggel. Itt olyan sirályok voltak, akik úgy gondolkodtak, mint ő. Mindegyikük számára a lét legfontosabb célja a tökély volt abban, amit a legjobban szerettek: a repülésben. Nagyszerű madarak voltak. Nap mint nap egyik órát a másik után töltötték a levegőben, bonyolult műrepülő-figurákat próbálgattak.

Jonathan hosszú időre megfedkezett a világról, ahonnan jött, ahol a Raj élt, amelynek tagjai makacsul nem akarnak tudomást venni a repülés öröméről, hanem örökkön-örökké csak arra használják a szárnyukat, hogy a zsákmányt megleljék, és megverekedjenek érte. Hébe-hóba egy pillanatra mégis felvillant benne az emlékü.

Eszébe jutottak azon a reggelen is, amikor az oktatójával repült, és egy sor, törzshöz húzott szárnyal végzett dobott orsó után a parton pihentek.

– Hol vannak a többiek, Sullivan? – kérdezte hangtalanul. Már tökéletesen használta azt az egyszerű telepatikus módszert, amellyel itt a sirályok rikoltozás és vijjogás helyett érintkeztek. – Miért csak ennyien vagyunk? Hiszen ahonnan én jöttem, ott...

–...sirályok ezrei éltek. Tudom – Sullivan a fejét ingatta. – Az egyetlen válasz erre szerintem, Jonathan, az, hogy te olyan madár vagy, amilyen millió között egy ha akad. Legtöbben nagyon lassan jutottunk el idáig. Egyik világból a másikba kerültünk, és mindegyik csaknem pontosan azonos volt az előzővel. Rögtön elfeledtük, honnan jöttünk. Nem érdekelt, hová tartunk, éltünk a pillanatnak. Van fogalmad róla, hány életet éltünk le, míg egyáltalán eszünkbe jutott, hogy a lét többet jelent a pusztá táplálkozásnál, verekedésnél vagy a Rajban szerzett hatalomnál? Ezret, Jon, vagy tízezret És csak újabb száz élet után kezdtük sejteni, hogy létezik olyasmi, mint a tökély. Ismét száz élet kellett hozzá, hogy rájöjjünk: létünk célja e tökélyt meglelni és továbbvinni. Ugyanez a szabály érvényes ránk most is, persze: az dönti el, milyen lesz a következő világunk, hogy mit tanulunk meg a mostaniban. Ha mit sem

tanultál, a következő világod pontosan ugyanolyan lesz, mint ez itt. Ugyanezekkel a korlátokkal és ólomsúlyokkal küszködsz majd.

Kiterjesztette a szárnyát, szembefordult a szélnek. – De neked, Jon – mondta –, egyetlen alkalom elég volt. Neked nem kellett ezer életem át tanulnod, hogy elérj ide.

Máris a levegőben voltak megint. Gyakorolni kezdtek. A vezetett orsót nehéz volt kötelékben repülni. Amikor háton repült, Jonathannak fordítva kellett gondolkodnia, szárnyát ellentétesen ívelnie, mégpedig tökéletes összhangban az oktatójával.

– Próbáljuk még egyszer – ismételte Sullivan –, csináljuk újra. – Végre elhangzott a dicséret: – Jó. – És nekiláttak kötelékben gyakorolni az előrebukfencet.

Egy este azok a sirályok, akik nem az éjszakai repülést gyakorolták, együtt álldogáltak a homokon. Gondolataikba mélyedtek. Jonathan összeszedte minden bátorságát, és odament a Vén Sirályhoz, aki, úgy hírlett, hamarosan túlemelkedik ezen a világon.

– Csiang... – szólította meg félénken.

Az öreg sirály barátságosan pillantott rá. – Tessék, fiam.

A kor, ahelyett hogy elgyengítette volna, acélosabbá tette a Vént. Mindenkinél jobban repült a Rajban. Olyan repülőfigurákat tudott, amelyeket a többiek még éppen csak kapiskáltak.

– Csiang, ez a világ egyáltalán nem a mennyország, ugye?

A hold fényében látszott, hogy a Vén elmosolyodik. – Megint tanultál valamit, Jonathan sirály – felelte.

– Jó, de mi lesz ezután? Hová tartunk? Olyan hely, hogy mennyország, nincs is?

– Nincs, Jonathan, olyan hely nincs. A mennyország nem hely, nem is idő. A mennyország a tökéletesség állapota. – Egy percre elhallgatott. – Te, ugye, nagyon gyorsan tudsz repülni?

– Én... engem boldoggá tesz a sebesség. – Jonathan meglepődött. Büszkeség fogta el, hogy a Vén felfigyelt rá.

– Abban a pillanatban kezdesz majd ismerkedni a mennyországgal, Jonathan, amikor eléred a tökéletes sebességet. És ez nem azt jelenti, hogy ezer vagy millió kilométert teszel meg óránként vagy hogy fénysebességgel repülsz. Minden szám határt jelent, a tökéletesnek pedig nincsenek határai. A tökéletes sebesség, fiam, az, ha el sem indulsz, s máris ott vagy.

Csiang egyszer csak eltűnt, és alig szemvillanás múlva vagy huszonöt méterrel odább, a vízparton jelent meg. Majd ismét eltűnt, és ugyanabban a pillanatban újra ott állt Jonathan mellett. – Elszórakoztat – mondta.

Jonathan elképedt. Nyomban megfeledkezett a mennyországról. – Hogy csinálod ezt? Milyen érzés. És milyen messzire tudsz így eljutni?

– Bárhová és bármikor, ahogy kívánod – felelte a Vén. – Jártam mindenütt és minden időben, amit csak el tudok képzelni. – Pillantása elkalandozott, messzi ki a tengerre. – Különös dolog ez. Azok a sirályok, akik az utazást fontosabbnak tartják önmaguk tökéletesítésénél, lassúak, és nem jutnak el sehová. Azok pedig, akik lemondanak az utazásról, hogy helyette tökéletesedni igyekezzenek, bárhová rögvest eljutnak. Ne feledd, Jonathan, a mennyország se nem hely, se nem idő. A helynek és az időnek semmi, de semmi jelentősége nincsen. A mennyország a...

– Engem is meg tudsz tanítani így repülni? – Jonathan sóváran vágyott az újabb, ismeretlen tudásra.

– Hogyne, ha igazán akarod.

– Akarom. Mikor kezdhethük?

– Akár rögtön, ha kívánod.

– Meg akarom tanulni, hogyan lehet így repülni – mondta Jonathan, és a szeme különös fénnel égett. – Mondd, mit kell tennem.

Csiang lassan beszélt, és közben erősen figyelte a fiatal sirályt. – Hogy olyan sebesen repülj, mint a gondolat, akárhová, ami csak létezik – mondta –, azzal a tudattal kell kezdened, hogy már meg is érkeztél...

A dolog fortélya az, magyarázta, hogy Jonathan ne tekintse magát többé bezárva egy meghatározott testbe, melynek szárnyfeszítáva harminc centiméter, és teljesítménye berajzolható egy térképre. A fortély mindössze ennyi: tudnia kell, hogy igazi természete szerint egyidejűleg él mindenütt és mindenkor térben és időben, oly tökéletesen, akár az íratlan szám.

Jonathan dühös kitartással gyakorolt, próbálta nap mint nap, reggeltől estig, de minden igyekezete ellenére egyetlen tollpihényit sem mozdult odább.

– Hagyd a hitet! – szólt rá időnként Csiang. – Régebben, a repülésben sem hinned kellett, hanem tudnod, hogyan csináld. Most ugyanaz a helyzet. Láss neki újra...

Egy napon azután, ahogyan ott állt a parton, és lehunyt szemmel koncentrált, Jonathan villanásszerűen rájött, miről beszélt Csiang. – Hát persze, úgy van! Én egy tökéletes sirály vagyok, a lehetőségeimnek nincs határa! – Boldogság fogta el.

– Jó! – mondta Csiang, s hangjában diadal rezgett.

Jonathan kinyitotta a szemét. A Vén és ő magányosan álltak egy teljesen ismeretlen tengerparton – a fák közvetlenül a vízparton nőttek, sárga ikernap róttá pályáját fölöttük.

– Végre rájöttél – mondta Csiang –, de az irányítást még gyakorolnod kell...

Jonathan elbámult. – Hol vagyunk?

A Vén, akit tökéletesen hidegen hagyott a különös környezet, oda sem figyelve válaszolta: – Láthatod, valami bolygón, ahol zöld az ég, s a napja egy ikercsillag. Jonathan nagyot rikoltott örömeiben. Ez volt az első rikoltása, mióta elhagyta a Földet. – HÁT SIKERÜLT!

– Persze hogy sikerült, Jon – mondta Csiang. – Minden sikerül, ha tudod, mit csinálsz. Ami pedig az irányítást illeti...

Mire visszatértek, besötétedett. A többi sirály aranyfényű szemében tisztelettel pillantott Jonathanra. Látták, hogyan tűnt el arról a helyről, ahol oly hosszú időre mintha legyökerezett volna.

Egy perc sem telt bele, s nem állta tovább gratulációjukat.

– De hát én csak egy jövevény vagyok köztetek! Épp csak hogy nekifogtam! Nekem kell tőletek tanulnom!

– Ki tudja, Jon! – szólt a közelben álldogáló Sullivan. – Tízezer éve nem láttam sirályt, aki ennyire nem félt a tanulástól. – A Raj elnémult. Jonathan zavarában fészkelődni kezdett.

– Ha akarod, most kezdetünk foglalkozni az idővel – mondta Csiang. – Meg kell tanulnod repülni a múltban és a jövőben. Akkor aztán készen állsz majd, hogy elkezd a legnehezebbet, a leghatalmasabbat, a legélvezetesebbet. Készen állsz rá, hogy elrepülj, és megtudd, mi a jószág és a szeretet.

Eltelt egy hónap, vagyis egy időszak, ami mintha egy hónap lett volna. Jonathan félelmetes iramban fejlődött. Már a megismerés szokott útját is gyorsan járta, most pedig, magának a Vénnek kiváltságos növendékeként, úgy itta magába az új ismereteket, mint valami áramvonalas-tollas komputer.

De elkövetkezett a nap, amikor Csiang eltűnt. Csendes kis beszédet tartott, ott volt körülötte az összes sirály. Arra intette őket, hogy szüntelenül tanuljanak, gyakoroljanak és törekedjenek rá, hogy az élet egészének tökéletes, láthatatlan lényegéből mind többet és többet megismerjenek. Beszéd közben tollai egyre erősebben fénylettek, míg végül úgy ragyogtak, hogy a sirályok szeme belekáprázott.

– Jonathan – mondta ekkor a Vén, és ezek voltak az utolsó szavai –, tökéletesedj a szeretetben.

Mire a sirályok látása kitisztult, Csiang már nem volt sehol.

Múltak a napok, és Jonathan időről időre azon kapta magát, hogy a Földre gondol, ahonnan érkezett. Ha mindannak, amit itt tud, akkoriban csak a tized-, csak a századrészét tudja, mennyivel gazdagabb lett volna ott az élet! Álldogált a homokban és tűnődött. Vajon akad-e ott sirály, aki küzd érte, hogy kitörjön a megszokás korlátai közül? Hogy megtudja mi a repülés értelme azonfelül, hogy ezen a módon lehet eljutni a halászcsónakhoz a szárnalmas morzsákért? Talán olyan is akad, akit kiközösítettek, mert a Raj színe előtt kimondta az igazát. És minél előbbre haladt jószággyakorlataiban, minél jobban igyekezett, hogy megismerje a szeretet természetét, Jonathan annál inkább vágyott vissza a Földre. Mert magányos múltja ellenére, Jonathan sirályoktatónak született. A szeretet benne úgy nyilvánult

meg, hogy érezte: a megismert igazságból át kell adnia valamit egy olyan sirálynak, aki csupán arra vár, hogy az igazságot maga is megismerje.

A gondolat-sebességű repülésben immár jártas és a többiekét a fejlődésben istápolgató Sullivannak kételyei voltak.

– Jon, te egykor kitaszított voltál. Miből gondolod, hogy egykori sirálytársaid bármelyike most hallgatna rád? Ismered a közmondást, a nagy igazságot: Az a sirály lát a legmesszebbre, amelyik a legmagasabban repül. Ott, ahonnan jöttél, a sirályok lenn állnak a földön, rikácsolnak, vagdalkoznak. Ezer kilométerekre vannak a mennytől – és te meg akarod mutatni nekik a mennyet, onnan a mélyből, ahol ácsorognak! De Jon, hiszen azok a szárnyuk hegyéig se látnak! Maradj te csak itt. Segíts az itteni új sirályoknak, akik már elég magasra jutottak ahhoz, hogy megértsék, amit mondani akarsz nekik. – Egy percre elhallgatott, majd megkérdezte: – Mi lett volna, ha Csiang visszatér az ő egykori világaiba? Vajon hol lennél akkor te ma?

Ez az utolsó érv meggyőző volt. Sullivannak igaza van. Az a sirály lát a legmesszebbre, amelyik a legmagasabban repül.

Jonathan maradt. Az újonnan érkezőket tanította. Éles eszük volt, gyorsan haladtak. Nyugtalanító érzése azonban vissza-visszatért. Nem tudott szabadulni a gondolatától, hogy a Földön is lehet egy-két sirály, aki szintén képes lenne rá, hogy tanuljon. Mennyivel előbbre járna ő maga is, ha Csiang a kitaszítottság napjaiban jön el hozzá!

– Sully, vissza kell mennem – mondta végül. – A növendékeid nagyszerűen csinálják a dolgukat. Segítenek neked az újakat tanítani.

Sullivan sóhajtott egy nagyot, de nem vitatkozott tovább. – Azt hiszem, hiányozni fogsz nekem, Jonathan. – Csak ennyit mondott.

– Szégyelld magad, Sully! – szólt Jonathan szemrehányóan. – Ne beszélj butaságokat! Hát mit gyakorolunk mi itt nap mint nap? Ha a barátságunk olyan dolgoktól függne, mint tér és idő, akkor ha végre sikerül legyőznünk a teret és időt ezzel egyidőben szétrombolnánk a testvériségünket is! Csakhogy ha legyőzzük a teret, egyéb sem marad, csak az Itt. S ha legyőzzük az időt, marad a Most. Nem gondolod, hogy az Itt és a Most között találkozhatunk egyszer-kétszer?

Sullivan sirály akarva, nem akarva elnevette magát. – Te, te szédült madár – mondta szeretettel. – Ha egyáltalán valaki képes rá, hogy a földhözragadtaknak megmutassa, hogyan láthatnak át ezer kilométereket, hát az Jonathan Livingston sirály lesz. – Lehajtotta a fejét, s a homokra bámult. – Isten veled, Jon, isten veled, barátom.

– Isten veled, Sully. Találkozunk még. – Jonathan képzeletében más idő partjának nagy sirályrajai jelentek meg. A tapasztalat nyújtotta biztonsággal tudta, hogy lénye nem csontok és tollak halmaza, hanem a szabadság és a repülés határtalan tökéletessége.

Fletcher Lynd sirály nagyon fiatal volt, de azt már tudta, hogy Raj soha nem bánt még keményebben és igazságtalanabban sirállyal, mint az övé vele.

Nem érdekel, mit mondanak – gondolta haragosan, amint elhomályosuló szemmel repült a Távoli Szirtek felé. – Repülni annyival, de annyival többet jelent, mint csapkodni a szárnyunkkal, hogy egyik helyről eljussunk a másikra! Arra akár egy... egy... szúnyog is képes! Egyetlen kis vidám orsó a Vén körül, és máris kiközösítettek. Hát teljesen vakok ezek? Tényleg nem értik? Képtelenek végiggondolni, milyen gyönyörű lenne, ha valóban megtanulnánk repülni?

Nem érdekel, mit gondolnak. Majd én megmutatom nekik, mi az, hogy repülés! Hát Törvényenkívüli leszek, ha így akarják. És úgy, de úgy meg fogják bánni...

A hang mintha belülről, a saját fejéből jött volna. Noha nagyon halk volt, a fiatal sirály úgy meglepődött, hogy megingott, és csusszant egyet a levegőben.

– Ne haragudj rájuk, Fletcher sirály. Azzal, hogy téged kiközösítettek, csak maguknak ártottak. Egy napon ráébrednek majd. Eljön a nap, amikor ők is tudni fogják, amit te tudsz. Bocsáss meg nekik, és segítsd őket hozzá, hogy megérthessék.

Szárnya hegyétől alig néhány centire a világ legragyogóbb sirálya repült. Anélkül, hogy egyetlen tollát mozdította volna, könnyedén siklott, együtt vele, holott Fletcher csaknem a legnagyobb sebességgel repült, amire képes volt.

A fiatal madár egy pillanatra teljesen elvesztette a fejét.

– Mi történik itt? Megőrültem? Meghaltam volna? Mi ez?

Fejében halkán, megnyugtatóan felhangzott a kérdés: – Fletcher Lynd sirály, akarsz-e repülni?

– IGEN, AKAROK!

– Fletcher Lynd sirály, akarsz-e annyit repülni, hogy megbocsáss a Rajnak, tanulj, és egy nap visszamenj hozzájuk, hogy őket is megtanítsd?

Ennek a nagyszerű, csodálatosan repülő lénynek nem lehetett hazudni. Mit számított most, milyen büszke és sértődött madár Fletcher sirály!

– Igen – felelte alig hallhatóan.

– Akkor hát, Fletch – mondta a fénylő lény melegen – kezdjük a vízszintes repüléssel...

3

Jonathan lassan körözött a Távoli Szirtek felett, és figyelt. Ez a csiszolatlan ifjú Fletcher sirály csaknem tökéletes repülő növendéknek bizonyult. Erős volt, könnyed, fürgén mozgott a levegőben. De ami ennél is fontosabb, ami a legfontosabb: csillapíthatatlan vágy élt benne, hogy megtanuljon repülni.

Már jött is kétszáznegyven kilométeres sebességgel, szürke csikként süvített el oktatója mellett. Éles szögben felfelé vágódva, tizenhat szögletű, emelkedő vezetett orsóra akarta felhasználni a sebességét, miközben hangosan számolta a szögleteket.

...nyolc... kilenc... tíz... nézd Jonathan-elmegy-a-sebesség... tizenegy... tiszta-szögletet-akarok-olyat-mint-a-tied... tizenkettő... de-az-istennek-se-megy... tizenhárom... na-még-három... tizen... juuuj!

Azt, hogy Fletcher a tetőponton átesett, még súlyosbította hogy tajtékozott a dühtől. Hanyatt esett, majd egy hirtelen mozdulattal háton dugóba, amiből végül is vagy harminc méterrel oktatójának magassága alatt jött ki. Szaporán kapkodta a levegőt.

– Csak az idődet pocsékolod velem, Jonathan! Bamba vagyok! Ostoba! Próbálhatom, ahányszor akarom, sose fog sikerülni!

Jonathan sirály lenézett Fletcherre és bólíntott. – Addig nem is, amíg ilyen keményen rántod föl. A bevitelnél hatvan kilométerórát vesztesz! Finoman, Fletcher! Határozottan, de finoman, ahogy mutattam, emlékszel?

Lesiklott a fiatal sirályhoz. – Gyere, csináljuk együtt, kötelékben. És figyelj a felvételre. Lágyan, könnyedén visszük be.

Három hónap múlva Jonathannak újabb hat növendéke volt, mind Kiközösített, és mindet nagyon érdekelte Jonathan furcsa, új eszméje: a repülés örömeért repülni.

Mégis, könnyebb volt számukra a nagy tudást igénylő repülőfigurákat elsajátítani, mint a bennük rejlő értelmet felfogni.

– Hiszen mindannyian a Nagy Sirály-eszmét testesítjük meg, a korlátlan szabadság eszméjét – magyarázta nekik Jonathan esténként, ahogy a parton álldogáltak –, és az, hogy pontosan, tisztán repülünk, egy lépés valódi énünk kifejezése felé. Mindazt, ami ebben korlátozna bennünket, le kell küzdenünk. Ezért gyakoroljuk a nagy sebességű repülést de a lassút is, ezért műrepülünk...

...és az egész napi repüléstől kimerült növendékei eközben sorra elszundítottak. Szívesen gyakoroltak, szerették a sebességet, izgalmas volt a dolog, és csillapította a minden leckével növekvő tudásvágyukat. De egyetlenegy sem jutott el közülük odáig, még Fletcher Lynd sirály sem, hogy elhiggye: a gondolat röpte ugyanolyan valóság lehet, mint a szél hátán, szárnyakon repülni.

– Egész testetek, egyik szárnyvégtől a másikig – mondta máskor Jonathan –, a gondolatok látható formája. Rázzátok le a gondolat láncait, és lehullanak a test láncai is...

De akárhogyan magyarázta is, a sirályok szép mesének vélték csupán, amit mondott, annál pedig nagyobb szükségük volt az alvásra.

Alig egy hónappal később Jonathan megmondta nekik, hogy itt az ideje visszatérniük a Rajhoz.

– Nem készültünk fel még rá! – vitatkozott Henry Calvin sirály. – Nem látnak bennünket szívesen! Kítaszítottak vagyunk! Miért térnénk vissza oda, ahol senkinek sem kellünk?

– Szabadságunkban áll oda menni, ahová akarunk, és olyannak lenni, amilyenek vagyunk – felelte Jonathan, azzal felszállt a homokról, és keletnek fordult, a Raj otthona felé.

Növendékei kis ideig gyötrődve tétováztak. A Raj Törvénye kimondja, hogy a Kitaszított soha nem térhet vissza, és a Törvényt tízezer éve egyszer sem szegték meg. A Törvény így szólt: maradjatok! Jonathan azt mondta: gyertek! És Jonathan már jó kilométert megtett a víz fölött. Ha még sokáig haboznak, egyedül megy oda az ellenséges érzelmű Rajhoz.

– Hát, ha egyszer nem tartozunk a Rajhoz, a törvényének sem kell engedelmeskednünk, nem igaz? – mondta tétován Fletcher. – És ha harcra kerül a sor, sokkal nagyobb szükség lesz ránk ott, mint itt.

Így azután aznap reggel elindultak nyugatról: nyolc sirály gyémántalakzatban, hogy szárnyvégeik szinte elfedtek egymást. A Rajtanács Partját mintegy kétszáz kilométeres sebességgel érték el. Jonathan repült az élen, Fletcher szorosán a jobb szárnya mellett, Henry Calvin keményen ragadt a baljához. Ekkor az egész kötelék jobb vezetett orsóba kezdett, egyszerre, mint egyetlen madár... normál... helyzetből... háthelyzetbe... megint... hasra. Szárnyukat tépte a szél.

A Raj mindennapi életét kísérő rikácsolást és vijjogást a kötelék hatalmas késként vágta el. Nyolcezer sirályszem bámulta meredten, rezzenés nélkül. A nyolc madár egymás után éles felrántásból egy-egy bukfcenet csinált, majd nagy kört repülve, minimális sebességgel, szinte már a levegőben állva szálltak le a homokra. Aztán, mintha az ilyesmi köztük mindennapos lenne, Jonathan sirály értékelni kezdte a repülést.

– Először is – mondta hűvös mosollyal – mindannyian elkéstemek egy kissé a felzárkózással...

A Rajt villámcsapásként érte a felismerés. Ezek a madarak Kitaszítottak! És visszatértek! Hisz ez... ez nem lehet igaz! Fletcher balsejtelve a harcról semmivé foszlott a Raj döbönt zavarának árjában.

– Jó, lehet, hogy Kitaszítottak – mondta néhány fiatal sirály. – De hol tanultak meg így repülni?

Csaknem egy óra kellett hozzá, hogy a Vén szava eljusson a Raj minden tagjához: Ne vegyétek észre őket! Az a sirály aki Kitaszítottal szóba áll, maga is Kitaszítottá válik. Aki csak rápillant a Kitaszítotttra, vét a Raj Törvénye ellen.

Ettől kezdve a szürkettollasok hátat fordítottak Jonathannak, de úgy tűnt, Jonathan sirály nem is látja őket. Közvetlenül a Tanács Partja fölött tartotta az eligazításokat, és most először arra törekedett, hogy növendékeit rákényszerítse: menjenek el képességeik legvégső határáig.

– Martin sirály! – harsogta az égre. – Azt mondod, tudod, hogyan kell lassan repülni. Semmit sem tudsz, amíg be nem bizonyítod! REPÜLJ!

A különben oly csendes kis Martin William sirály, akit elképesztett, hogy oktatója érdeklődésének fókuszába került összeszedte magát, és valóságos mestere lett a lassú repülésnek. A legenyhébb szellőben is képes volt tollait úgy ívelni, hogy egyetlen szárnycsapás nélkül emelkedjen a homokról a felhőkig és merüljön vissza.

Hasonlóan tett Charles-Roland sirály is. A Nagy Hegyi Szélben nyolcezer méterre emelkedett, a hideg, ritka levegőben kékre fagyva érkezett vissza, de elragadtatott örömmel fogadkozott, hogy másnap még magasabbra jut.

Fletcher sirály, aki úgy szerette a műrepülést, mint senki más a világon, győzedelmeskedett a tizenhat szögletű, emelkedő vezetett orsón, és másnap megtetézte egy háromszoros legyezőfordulóval. Tolláról vakító fehéren verődött vissza a nap sugara a homokpartra, ahonnan nem egy pillantás kísérte lopva repülését.

Jonathan szüntelenül ott volt minden egyes növendéke oldalán. Bemutatta a gyakorlatokat, ösztönözte, kényszerítette, irányította sirályait. Repült velük éjjel, felhőben, viharban, az élmény szépségéért, miközben a Raj szájalmasan összebújva lapult a földön.

Repülés után a növendékek a homokon pihentek, és ebben az időben már figyelmesebben hallgatták Jonathant. Volt néhány örült eszméje, amelyet képtelenek voltak felfogni, de voltak jó gondolatai is, melyeket megértettek.

Fokozatosan, az éjszaka leple alatt, a növendékek kis körén túl újabb kör formálódott, kíváncsi sirályok köre, akik végtelen órákon át hallgatagon álltak a sötétben. Nem akarták, hogy társaik meglássák őket, és ők sem akarták észrevenni társaikat. Napkelte előtt aztán eltűntek.

Egy hónappal a Visszatérés után történt, hogy a Raj első sirálya átlépett a választóvonalon, és kérte, tanítanak meg, hogyan kell repülni. Kérése miatt Terrence Lowell sirályra kimondták az ítéletet: kitaszították; ő lett Jonathan nyolcadik növendéke.

A következő éjjel Kirk Maynard sirály ment oda a Rajból. Nehezen botorkált a homokon, bal szárnya bénán vonszolódott utána. Jonathan lába elé rogyott. – Segíts rajtam – suttogta gyenge hangon, ahogyan a haldoklók búcsúznak. – Nincs a világon semmi, amit jobban szeretnék, mint repülni...

– Hát akkor rajta – mondta Jonathan. – Emelkedj fel velem a földről, és kezdhetjük.

– Nem értesz. A szárnyam. Nem tudom mozdítani a szárnyamat.

– Maynard sirály, szabadságodban áll, hogy önmagad légy, valóságos magad, itt és most; és semmi nem állhat az utadba. Ez a Nagy Sirály Törvénye, a Törvény, amely Van.

– Azt mondd, tudok repülni?

– Azt mondom, szabad vagy.

Ekkor Kirk Maynard sirály egyszerűen és gyorsan, minden erőlködés nélkül széttárta szárnyát, és felemelkedett a fekete éjbe. Kiáltása felverte álmából a Rajt. Háromszáz méterről torkaszakadtából vijjogta: „Tudok repülni! Nézzétek! TUDOK REPÜLNI!”

Napkeltekor csaknem ezer madár állt a növendékek körén kívül, s kíváncsian bámulták Maynardot. Mit sem törődtek vele, látják-e őket vagy sem. Feszülten figyeltek, meg akarták érteni Jonathan sirályt.

Nagyon egyszerű dolgokról beszélt – arról, hogy helyes, ha egy sirály repül, hogy a szabadság a sirály legsajátabb természete, hogy bármi állna is ennek a szabadságnak az útjában, azt el kell vetni, legyen bár hagyomány, babona vagy bármiféle korlát.

– Elvetni – hangzott fel egy hang a tömegből –, akkor is ha az a Raj Törvénye?

– Az egyetlen igaz törvény az, amely a szabadsághoz vezet – mondta Jonathan. – Nincs más törvény.

– Hogyan várhatod el tőlünk, hogy úgy repüljünk, ahogyan te? – kérdezte egy másik hang. – Te különleges vagy, isteni, tehetséges, fölötte állsz minden más madárnak!

– Nézd Fletchert! Lowellt! Charles-Roland-t! Judy Lee-t! Ők is különlegesek, tehetségesek és isteniak? Egy cseppet sem inkább, mint te vagy én. Az egyetlen különbség, az egyetlen alapvető különbség, hogy ők kezdik megérteni, mik is valójában, és kezdenek élni ezzel a tudással.

Növendékei, Fletchert kivéve, bizonytalanul mocoogtak. Fogalmuk sem volt róla, hogy ezt csinálják.

A tömeg napról napra nőtt; jöttek, hogy kérdezzenek, hogy csodálják Jonathant és követőit, hogy gúnyolódjanak rajtuk.

– A Rajban azt beszélnek, hogy ha nem te vagy maga a Nagy Sirály Fia – mondta Fletcher Jonathannak egy reggel, a haladó sebességi gyakorlatok után –, akkor is ezer évvel jársz a korod előtt.

Jonathan felsóhajtott. A félreértés ára, gondolta. Vagy ördögnek, vagy istennek kiáltanak ki. – Te mit gondolsz, Fletch? Valóban megelőzzük a korunkat?

Hosszú csönd. – Hát, ilyenfajta repülés mindig volt, akárki megtanulhatta volna, aki fel akarta fedezni; ennek semmi köze a korhoz és az időhöz. Lehet, hogy mi egyszerűen előbbre vagyunk annál, ahogyan a legtöbb sirály repül.

– Haladsz – felelte Jonathan, miközben a hátára fordult, és úgy siklott egy darabig. – Ez korántsem olyan rossz, mintha megelőztük volna a korunkat.

Pontosan egy héttel később történt. Fletcher a nagy sebességű repülés elemeit mutatta be új növendékek egy csoportjának. Éppen kijött egy kétezer méteres zuhanásból, hosszú szürke csikként száguldott vagy fél méterrel a part fölött, amikor egy első repüléséről érkező, anyját hívó fióka egyenesen eléje siklott. Fletcher Lynd sirály, hogy kikerülje a kicsit, egy tizedmásodperc alatt élesen balra vágott, s mintegy háromszáz kilométeres óránkénti sebességgel nekirepült egy kemény gránitsziklának.

Úgy érezte, mintha a szikla egy másfajta világ hatalmas, kemény kapuja volna. Robbanó ijedtség, mindent elborító rémület, sötétség, azután ott lebegett egy különös, idegen égen, feledve, emlékezve, feledve; félelem és bánat hullámain. És szomorú volt, borzasztóan szomorú.

A hang úgy érte, mint azon az első napon, amikor találkozott Jonathan Livingston sirállal.

– A titok, Fletcher, abban rejlik, hogy a korlátainkat sorjában, türelmesen győzzük le. Nem repülünk át ész nélkül sziklákra, az majd egy kicsit később következik a programunkban.

– Jonathan!

– Akit a Nagy Sirály Fiaként is emlegetnek – felelte az oktató szárazon.

– Mit csinálsz te itt? A szikla! Én... meg... meghaltam...?

– Ugyan, Fletch. Gondolkozz. Ha most itt beszélgetünk, akkor nyilvánvaló, hogy nem halhattál meg, nem? Az mindenesetre bizonyos, hogy túl gyorsan cseréltél tudatszintet. Hogy hogyan lesz tovább, azt neked kell eldöntened. Maradhatsz itt, és tanulhatsz ezen a szinten – ami persze kicsit magasabb annál, amelyet elhagytál –, vagy visszamehetsz, és folytathatod a munkát a Rajnál. A Vének erősen remélték, hogy bekövetkezik egy ilyesfajta baleset, de meglepődtek, hogy te ilyen szépen beváltottad reményüket.

– Természetesen szeretnék visszamenni a Rajhoz. Az új csoporttal még épp hogy csak elkezdtem a munkát!

– Rendben van, Fletcher. Emlékszel, mit mondtunk a testről, hogy az nem más, mint maga a gondolat...?

Fletcher megrázta a fejét, kinyújtotta szárnyát, és kinyitotta a szemét. A szikla alján állt, körülötte az egész Raj. Ahogy megmozdult, a tömeg izgatott rikácsolásban tört ki.

– Él! Ő, aki meghalt, él!

– A szárnya hegyével érintette meg! Feltámasztotta! A Nagy Sirály Fia!

– Nem! Ő maga is tagadja! Ez az ördög! AZ ÖRDÖG! Azért jött, hogy megrontsa a Rajt!

Négyezer sirály tülekedett a tömegben. Ami történt, megrémítette őket; az ördög felemlegetése úgy söpört végig rajtuk, mint az orkán a viharos óceánon. Meredt szemmel, görbült karmokkal ölni készültek.

– Jobban éreznéd magad, ha eltűnnénk innen, Fletcher? – kérdezte Jonathan.

– Hát nem lenne kifogásom ellene...

Hirtelen vagy egy kilométerrel odább álltak, ők ketten, s a sirálytömeg villogó csőrei a puszta levegőbe vágtak.

Miért van az – töprengett Jonathan –, hogy a világon a legnehezebb dolog meggyőzni egy madarat arról, hogy szabad, és hogy ezt be is bizonyíthatja magának, ha hajlandó egy kevéske időt ráfordítani? Miért olyan nehéz ez?

Fletcher pislogva próbált hozzászokni a hirtelen megváltozott helyszínhez. – Mit csináltál? Hogy kerültünk ide?

– Azt mondtad, ott akarod hagyni a tömeget, vagy nem?

– Persze! De hogyan csináltad...?

– Semmi különös, Fletcher. Gyakorlás kérdése.

Reggelre a Raj elfelejtette őrjögését, de Fletcher nem. – Jonathan, emlékszel, mit mondtál valamikor? Hogy annyira kell szeretni a Rajt, hogy visszatérjünk hozzá és oktassuk?

– Igen.

– Nem értem, hogyan vagy képes szeretni a madárcsöcseléket, amely meg akart ölni.

– De hát Fletcher, nem ezt szeretjük bennük! Persze hogy nem szereted a gyűlöletet és a gonoszságot. Meg kell tanulnod az igazi sirályt látni bennük, a jót mindegyikükben, és segíteni nekik, hogy ők is meglássák magukban. Ezt értem én szereteten. Nagyszerű érzés, ha megleled a nyitját.

Emlékszem például egy vad, fiatal madárra, Fletcher Lynd sirályra. Éppen akkor lett Kitzsított, készen állt rá, hogy életre-halálra megküzdjön a Rajjal, azon volt, hogy pokollá tegye magának a Távoli Szirteket. Ehelyett ma mennyországot épít magának, és az egész Rajt odavezeti.

Fletcher az oktató felé fordult, és a szeme riadtan megrebbent. – Én vezetem? Hogy érted azt, hogy én vezetem? Itt te vagy az oktató. Nem hagyhatsz el bennünket!

– Nem-e? Nem gondolod, hogy lehetnek más rajok is, más Fletcherek, akiknek nagyobb szükségük van oktatóra, mint nektek, akik már úton vagytok a fény felé?

– Én? Jon, én egy egyszerű sirály vagyok, te pedig...

–...a Nagy Sirály Egyetlen Fia, mi? – Jonathan felsóhajtott, és kibámult a tengerre. – Neked már nincs rám szükséged. Neked arra van szükséged, hogy tovább keresd önmagad, mindennap egy kicsit többet fedezz fel belőle, a valódi, korlátlan Fletcher sirályból. Ő a te oktatód. Őt kell megértened, őt kell gyakorolnod.

Egy pillanattal később Jonathan teste fénylőn vibrált a légben, s lassan áttetszővé vált. – Ne hagyj, hogy ostobaságokat suttogjanak rólam, vagy istent csináljanak belőlem. Rendben van, Fletch? Sirály vagyok. Szeretek repülni, ennyi az egész...

– JONATHAN!

– Szegény Fletch. Ne higgy a szemednek. Amit azzal látsz, csupa korlát. Az értelmiddel nézz, ébredj rá arra, amit úgyis tudsz már, és meglátod, hogyan kell repülni.

A fény kihamvadt. Jonathan sirály úgy eltűnt, mintha ott sem lett volna.

Egy idő múlva Fletcher sirály feleröltette magát a légben, és ott találta a vadonatúj növendékek egy csoportját. Mind mohón várta az első oktatást.

– Hogy az elején kezdjem – mondta Fletcher lassan –, meg kell értenetek, hogy a sirály a korlátlan szabadság fogalma, a Nagy Sirály képmása, és egész testetek, szárnyvégtől szárnyvégig, nem egyéb, mint a saját gondolatotok.

A fiatal sirályok furcsállva nézték. Nofene, gondolták, ez nem úgy hangzik, mint egy bukfenc-oktatás.

Fletcher sóhajtott egyet, és újratezdte. – Hm. Hát... na jó – mondta, és tekintetével felmérte őket. – Kezdjük a vízszintes repüléssel. – Egyszerre megértette, hogy barátja valóban semmivel sem volt istenibb, mint akár ő, Fletcher.

Nincs korlát, Jonathan? – gondolta. – Hát akkor nincs messze az idő, amikor én tűnök majd elő a puszta légből a te partodon, és mutatok neked egyet-mást arról, hogyan kell repülni!

És noha igyekezett illően szigorúnak mutatkozni, Fletcher sirály egy pillanatra hirtelen úgy látta növendégeit, amilyenek valóban voltak. A látvány nagyon tetszett neki, el volt tőle ragadtatva. Nincs korlát, Jonathan? – gondolta. És elindult a tudás megszerzésének útján.

Fordította: Simóné Avarosy Éva